

Hindringer i Veien for en vis Retning af Skolen, saa vil det være tidsnok at negte Tilskudet, men saalænge man kan bevare Tilskudet, tror jeg, det er helbigt at gjøre det, naar man kan det uden at frænte Stolens Frihed; thi jeg ser ikke rettere end at, hvis man borttager Tilskudet til Folkehøjskolerne, vil det føre til, at disse ville blive nødte til at forhøje Betalingen for de enkelte Elever, og det vil naturligvis ramme forholdsvis trykkende paa de Ulemblede. Med Hensyn til det Spørgsmaal, der sidst blev omtalt af min ærede Sidemand, nemlig Skolen i Herning, da skal jeg med Fornøielse stemme for dette Forslag. Kun maa jeg anse den Fremgangsmaade fra den høitærede Kultusministers Side for høit mærkværdig og betegnende, efter hvad jeg i Dag har hørt, at hvor der er Tale om at drage Omhu for, at de latinste Drengene i Sørs kunne fremdeles vedblive at gaa med Manifestforkter, som de ikke selv have Raad til at lade vasse og stryge, der har den høitærede Minister ikke Noget imod, at Staten træder til for at bevare denne Luxus, men naar der er Tale om at give Tilskud til en Skole af den her omhandlede Art, nemlig Skolen i Herning, saa kan den høitærede Kultusminister slet ikke være med dertil.

Brix: Jeg var desværre ikke tilstede, da den ærede Ordfører indledede Forhandlingerne om disse Sager, og jeg er derfor ikke ganske bekendt med, hvad han yttrede om de forskjellige Spørgsmaal. Jeg skal derfor indskrænke mig til de Bemærkninger, som jeg finder Anledning til at gjøre med Hensyn til hans sidste Foredrag, og navnlig ogsaa med Hensyn til den ærede sidste Talers Foredrag. Den ærede sidste Taler vilde fremsætte det som et nyt Princip, at Ministeren skulde have Tilsyn med Folkehøjskolerne, men det er slet ikke noget nyt Princip; det er netop i Overensstemmelse med, hvad der altid sker, hvad Rigsdagen altid har anerkjendt, og hvad Rigsdagen altid har fordreret, hvor der var Tale om Statsunderstøttelse. Naar Staten skal understøtte et eller andet Foretagende, forbeholder den sig naturligvis et vist Tilsyn med, om dette Foretagende ogsaa opfylder, hvad det tilstræber. Der er ikke Tale om at lægge nogen som helst Hindring i Veien for den frie Udvikling af sliige private Institutioner, men der er kun Tale om at undersøge og være bekendt med, hvorledes de virke, for derefter at bedømme, om den Understøttelse, Rigsdagen bevilger dem, bliver anvendt paa rette Maade. Hvor høit det ærede Medlem end stiller disse Skoler, vil han dog vistnok indrømme, at der opstaa Højskoler, som ere meget flette. (Berntsen: Saa søge Folk dem ikke!) Jo, saamaend gjør de saa; det er ikke Noget, der er usædvanligt, at Folk kunne duperes paa forskjellige Maade for kortere eller længere Tid. Engang i Tiden vil det nok komme frem, og saadanne Skoler

synke da tilbage; men det er aldeles uimodsigeligt, at Folk kunne narres paa dette Punkt lige saa vel som paa andre, og i saa Tilfælde vil det ærede Medlem dog vel ikke fordræ, at der skal gives sliige Højskoler Understøttelse. Et af Lo maa blive Tilfældet; enten maa man renoncere paa offentlig Understøttelse, og saa bevæger man sig jo med al den mulige Frihed, man kan ønske sig, eller ogsaa maa man tage imod saa meget Tilsyn, som Forholdene medføre. — Forholdene ved Højskolerne medfører aldeles ikke, at den eller de, som saaledes faae Tilsyn med dem, blande sig ind i Skolernes Retning og hele Udvikling, men de gjøre sig kun bekendt med dem, og aflægge derpaa deres Beretning derom til Ministeren, som da tager sin Beslutning om, hvilken af disse Højskoler der skal nyde Godt af det dem af Staten tilstaaede Tilskud. Det er et Princip, som er gjennemført i alle andre Forhold, og som Rigsdagen altid har hævdet, og det er altsaa tværtimod et nyt Princip, som det ærede Medlem vil indføre paa dette Gebet, et Princip, som man ikke paa noget som helst andet Gebet vil følge. — Den ærede Ordfører talte om andre Forhold, der dog ikke saaledes ligge ind under de Sager, hvortil man kan vente, at Finantsudvalget har særligt Kjendskab, eller som det gennem de Forhold, det er sat til at undersøge, kan være blevet ledet til at kjende. Jeg tænker herved paa hans Ytringer, om den Sagfordeling, der finder Sted i de lærde Skoler, og som han mente var saa særdeles forfærdelig. (Ordføreren: Forfærdelig?) Naaste bruger jeg for stærkt et Udtryk; men han menne da i alt Fald, at denne Sagfordeling var skadelig og burde omdannes. Han omtalte ogsaa — det var den eneste Grund, han anførte, — at de lærde Skoler trængte til en Omordning. Jeg vil dertil bemærke, at om der end kan være noget Sandt i, at en enkelt Lærer, hvor Sagene ere saaledes udstykkede mellem forskjellige Lærere, maatte af Nødsnød for sit Sag kan søge at drive det lidt videre dermed, end Hensynet til det Almindelige egentlig tilstedder, er dette dog meget sjældent, og der er et ganske naturligt Korrektiv derimod, idet der ved enhver Skole som bekendt er ansat en Styre, hvis fornemste Pligt det netop er at paase, at Sliigt ikke finder Sted. Jeg tror, der er et Gran af Sandhed i, hvad den ærede Ordfører sagde; men han udtalte det i en saadan Almindelighed, at det derved blev aldeles urigtigt. — Med Hensyn til Højskolen i Herning er jeg fuldstændig enig i ogsaa for mit Vedkommende at ønske, at jeg paa alle saadanne Punkter maa kunne understøtte, hvad der fremkommer; men det forekommer mig i Grunden ganske naturligt, at man først maa se, hvad det er, der skal understøttes, før man gaar dertil. Det har den ærede Ordfører ogsaa tidligere gjentagne Gange gjort gjældende overfor andre Skoler, overfor andre